Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый
Кафедра гісторыка-культурнай спадчыны

УЗГОДНЕНА
Загадчык кафедры
__________ Д.В. Герасімёнак
“___”__________ 2024 г.

УЗГОДНЕНА
Дэкан факультэта
___________Ю. М. Галкоўская
“___” __________2024 г.

ВУЧЭБНА – МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ

для спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны

Складальнік: А.Я. Паўлава дацэнт кафедры гісторыка-культурнай спадчыны, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Разгледжаны і зацверджаны на пасяджэнні Савета факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый 19 снежня 2024 г., пратакол № 4

Рэцэнзенты:

Кафедра этналогіі, музеялогіі і гісторыі мастацтваў БДУ

Кавалёва Ю.В., загадчык аддзела экспазіцыйна-выставачнай работы Дзяржаўнай установы "Музей гісторыі горада Мінска", кандыдат культуралогіі

Разгледжаны і абмеркаваны на паседжанні кафедры гісторыка-культурнай спадчыны (пратакол ад 22 лістапада 2024 г. № 4)

ЗМЕСТ

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА ……………………………….………….4
АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ…………………………4
2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ ………………………………………………....7
2.1 План-канспект лекцыйнага курса…………………………………..………. 7
3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ……………………………………………………..19
3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў ………………………………………….. 19
3.1 Семінарскі занятак 1 Ахова культурных каштоўнасцей у СССР і БССР .19
3.2 Семінарскі занятак 2 Напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры..19
3.3 Семінарскі занятак 3 Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь………………………………………………20
3.4 Семінарскі занятак 4 Наданне і пазбаўленне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь…………………………………21
3.5 Семінарскі занятак 5 Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь………………………………….22
3.6 Семінарскі занятак 6 Ахоўныя зоны……………………………………..22
3.7 Семінарскі занятак 7 Ахова помнікаў архітэктуры……………………..23
3.8 Семінарскі занятак 8 Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей……………………………………………………………………24
4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ ………………………………………26
4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў ……………………………26
4.2 Пытанні для экзамена…………………………………………………….27
4.3. Дыягностыка сфарміраванасці кампетэнцый студэнта …………………..29
5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ ………………………………………………..35
5.1 Тэматычны план ………………………………………………………35
5.2 Асноўная літаратура……………………………………………………...37
5.3. Крыніцы …………………………………………………………………37
5.4 Дадатковая літаратура і крыніцы………………………………………..44

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбна–метадычны комплекс па курсу “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны”для студэнтаў спецыяльнасці 6-05-0322-03 “Музейная справа і ахова гісторыка–культурнай спадчыны” (па профілях) распрацаваны ў адпаведнасці з Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адукацыі ад 13.01.2011 г.; адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0322-03-2023 Музейная справа і ахова гісторыка–культурнай спадчыны, зацверджаным Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь 23.08.2023 №274; вучэбным планам ўстановы вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны (па профілях) і графікам адукацыйнага працэсу. Рэгістрацыйны нумар 6-05-03-29/23 вуч.ад 15.02.2023 г. Праграма вучэбнай дысцыпліны узгоднена з праграмамі іншых вучэбных дысцыплін, якія выкладаюцца на кафедры гісторыка-культурнай спадчыны.

Вучэбна-метадычны комплекс “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны” прызначана для студэнтаў IV курса спецыяльнасці “Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны”.

Актуальнасць вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны» абумоўлена тым, што ў перыяд глабалізацыі асабліва важным становіцца захавання матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны важны напрамак дзейнасці будучых спецыялістаў, які заключаецца ў захаванні гісторыка-культурных каштоўнасцей, пераўтварэнні культурных каштоўнасцей у аб’екты музейнага і турыстычнага паказу, актуалізацыі і інтэрпрэтацыі як нерухомых так і рухомых аб’ектаў спадчыны. У сувязі з гэтым вывученне прынцыпаў, метадаў, форм захавання і актуалізацыі спадчыны з’яўляецца неабходнай умовай падрыхтоўкі спецыялістаў у гэтай галіне.

Асноўная *мэта* вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны» - фарміраванне ў студэнтаў тэарэтычных ведаў і

практычных навыкаў у галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь.

Задачы вывучэння вучэбнай дысцыпліны: азнаёміць будучых спецыялістаў з заканадаўчай базай Рэспублікі Беларусь у галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны; даць студэнтам сістэмныя веды аб уліку, захаванні і прыстасаванні гісторыка-культурных каштоўнасцей; азнаёміць з асноўнымі відамі работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях.

Зместам вучэбнай дысцыпліны «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны» па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны (па профілях) прадугледжана фарміраванне наступных кампетэнцый у адпаведнасці з адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі:

Прафесійныя кампетэнцыі:

БПК -3 Аналізаваць і ацэньваць асноўныя гістраычныя падзеі і працэс, дасягненні сусветнай і айчыннай культуры, агульныя заканамернасці фаоміравання культурнай спадчыны;

БПК – 6 Вызначаць асноўныя этапы і крыніцы фарміравання культурнай спадчыны беларусі і комплекс яе характарыстык;

БПК-7 Валодаць сучаснымі методыкамі вывучэння. Актуалізацыі і інтэрпрэтацыі матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны;

СК-3 Выкарыстоўваць сучасныя веды аб культуры і тэндэнцыях яе развіцця ў музейнай. Турыстычнай і мэнэджэрскай дзейнасці, ахове культурнай спадчыны, педагагічным і аратарскім майстэрстве яе інтэрпрэтацыі.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен:

ведаць:

– гісторыю станаўлення аховы гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;
– асноўныя этапы і крыніцы фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;

– увесь комплекс характарыстык гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;
– асноўныя прычыны страты і пагрозы знішчэння гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі;

прынцыпы захавання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;

умець:

– аналізаваць крыніцы фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;
– даць характарыстыку гісторыка-культурнай каштоўнасці і абгрунтаваць яе ўключэнне ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь (далей Дзяржспісе);
- вызначыць пагрозы існавання гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі.

валодаць:

– асновамі юрыдычнай аховы гісторыка-культурнай спадчыны;
- метадалогіяй фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь

Пры выкладанні вучэбнай дысцыпліны "Ахова гісторыка-культурнай спадчыны" ўлічваецца яе сувязь з вучэбнымі дысцыплінамі "Тэорыя і методыка музейнай справы", "Гісторыя музейнай справы", "Асновы навукова-фондавай і навукова-даследчай работы музеяў", "Тэорыя і гісторыя культуры", "Этналогія і этнаграфія Беларусі" і іншымі вучэбнымі дысцыплінамі, якія служаць падмуркам у набыцці прафесійных ведаў па спецыяльнасці «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны».

У адпаведнасці з вучэбным планам, на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны» прадугледжана 100 гадзін, з якіх 40 – аўдыторныя. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах: лекцыі – 24 гадзін, семінарскія заняткі – 16 гадзін.

Рэкамендаваная форма кантролю ведаў студэнтаў – экзамен.

2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

2.1 План-канспект лекцыйнага курса

Уводзіны

Змест і мэты вучэбнай дысцыплины “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны”. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны як напрамак культурнай дзейнасці, што ажыццяўляюцца ў мэтах зберажэння і памнажэння гісторыка-культурнай спадчыны і стварэння ўмоў для яе перадачы наступным пакаленням. Асноўныя дэфініцыі. Адлюстраванне ў помніках працоўнай дзейнасці чалавека ў розныя эпохі.

Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры (2016). Адзіны прававы класіфікатар Рэспублікі Беларусь (2018).

Сувязь вучэбнай дысцыпліны з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі гуманітарнага кірунку. Формы навучання і кантролю. Агляд літаратуры па вучэбнай дысцыпліне.

Раздзел I. Асаблівасці станаўлення і развіцця заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны

Тэма 1. Ахова культурных каштоўнасцей на беларускіх землях у дасавецкі перыяд

Ахова помнікаў гісторыі і культуры на Беларусі ў перыяд Рэчы Паспалітай, Расійскай імперыі. Імператарскія ўказы (1826, 1848) па зборы сведчанняў аб рэштках старажытнасцяў. Загады і даручэнні (1877, 1903) аб забароне разбурэнняў і перабудовы старажытных аб’ектаў. Дзейнасць Імператарскай археалагічнай камісіі (ІАК). Рэстаўрацыя і кансервацыя замкаў, храмаў. Дзейнасць П.П.Пакрышкіна. Археалагічныя раскопкі на тэрыторыі Беларусі (Е.Р.Раманаў, Г.Х.Татур, Я.Тышкевіч, А.Кіркор, В.А.Шукевіч і інш.). Археалагічныя карты Віленскай і Гродзенскай губерняў (Ф.В.Пакроўскі). Дзейнасць грамадскіх арганізацый па вывучэнні, сістэматызацыі і ахове помнікаў гісторыі і культуры.

Тэма 2. Ахова культурных каштоўнасцей у БССР і СССР

Фарміраванне дзяржаўных органаў па ўліку і ахове помнікаў у першыя гады савецкай улады. Закон “Аб забароне вывазу і гандлю за мяжой прадметаў асаблівага мастацкага і гістарычнага значэння” (1918). Дэкрэт “Аб рэгістрацыі, прыёме на ўлік і ахове помнікаў мастацтва і старажытнасцей, якія знаходзяцца ва ўласнасці прыватных асоб, грамадстваў і ўстаноў” (1918). Стварэнне Губернскіх камітэтаў па справах музеяў і ахововы помнікаў мастацтва, старажытнасцей, народнага побыту і прыроды (1918).

Вывучэнне помнікаў гісторыі і культуры ў даваенны час у БССР. Дзейнасць Інстытута беларускай культуры Акадэміі навук БССР.

Вывучэнне культурнай спадчыны ў Заходняй Беларусі. Дзейнасць Міністэрства веравызнання і народнай асветы. Дзейнасць рэстаўрацыйных акругоў і камісій. Інвентарызацыя і рэстаўрацыя помнікаў на тэрыторыі Заходняй Беларусі. Другі з'езд рэстаўратараў Польшчы (1927). Закон аб апецы над помнікамі (1928). Улік і ахова помнікаў даўніны XVI-XVIII стст.

Ахова гісторыка-культурнай спадчыны ў пасляваенны перыяд. Дзейнасць Добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры. Закон БССР "Об охране памятников культуры" (1969). Закон БССР "Об охране и использовании памятников истории и культуры" (1978).

Тэма 3. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны (канец XX – пачатак XXI стст)

Заканадаўчыя і нарматыўныя прававыя акты, якія рэгулююць ахову гісторыка-культурнай спадчыны. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь (1994). Закон "Об охране историко-культурного наследия" (1992). Закон "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны" (2006). Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры (2016). Міжнародныя дагаворы, ратыфікаваныя Рэспублікай Беларусь (Дэкларацыі, Канвенцыі, Рэкамендацыі, Хартыі). Указы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Законы і іншыя кадыфікаваныя нарматыўныя акты. Пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь. Пастановы і загады Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рашэнні органаў мясцовага кіравання і самакіравання, якія рэгулююць пытанні аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

Раздзел II. Дзяржаўная палітыка і дзяржаўнае кіраванне ў сферы культуры

Тэма 4. Дзяржаўнае кіраванне ў сферы культуры

Паўнамоцтвы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у сферы культуры. Паўнамоцтвы Савета Міністраў і Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ў сферы культуры. Кампетэнцыі мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, іншых дзяржаўных органаў у сферы культуры.

Узаемадзеянне ў сферы культуры дзяржаўных органаў з органамі тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання, грамадскімі аб'яднаннямі і іншымі юрыдычнымі асобамі, грамадзянамі, у тым ліку індывідуальнымі прадпрымальнікамі. Грамадскія назіральныя камісіі па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і іншыя кансультатыўныя органы (экспертныя фарміраванні) па пытаннях культуры. Супрацоўніцтва ў сферы культуры дзяржаўных органаў з камерцыйнымі арганізацыямі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі.

Тэма 5. Напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры

Дзяржаўныя праграмы «Культура Беларусі», накіраваныя на захаванне, развіццё, распаўсюджванне і (або) папулярызацыю культуры. Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 25.07.2016 № 289.

Крыніцы фінансавання ў сферы культуры. Сродкі рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў. Бюджэтны Кодэкс Рэспублікі Беларусь. Фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва. Дзейнасць фондаў для фінансавання культурнай дзейнасці. Спонсары і мецэнаты ў культуры. Асаблівасці фінансавання дзяржаўных арганізацый культуры. Дзейнасць устаноў культуры, якая прыносяць даход. Матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне ў сферы культуры

Тэма 6. Прававыя асновы міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры

Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры як прававая аснова міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 21.11.2017 № 877 (рэд. ад 19.11.2020).

Фарміраванне міжнароднага заканадаўства ў галіне аховы культурнай спадчыны. Пакт Рэрыха (Вашынгтон,1935). Гаагская канвенцыя аб абароне культурных каштоўнасцей у выпадку ўзброенага канфлікту (1954). Дзейнасць Міжнароднай рады па захаванні помнікаў і славутых месцаў (ІКОМАС, 1965). Еўрапейская Канвенцыя аб ахове археалагічнай спадчыны (Лондан, 1969). Канвенцыя аб ахове сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны (1972). Хартыя захавання гістарычных гарадоў і гарадскіх абшараў “Вашынгтонская хартыя” (Вашынгтон, 1987). Канвенцыя аб ахове падводнай культурнай спадчыны (2001 г.). Міжнародная Канвенцыя аб ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны (Парыж, 2003).

РАЗДЗЕЛ III Дзяржаўны ўлік і ахова гісторыка-культурнай спадчыны

Тэма 7. Віды гісторыка-культурных каштоўнасцей

Вызначэнне паняццяў “культурная спадчына”, ”гісторыка-культурная спадчына”, “культурная каштоўнасць”, “гісторыка-культурная каштоўнасць”. Класіфікацыя гісторыка-культурных каштоўнасцей: матэрыяльныя і нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці. Катэгорыі гісторыка-культурных каштоўнасцей. Віды матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Дакументальныя помнікі. Запаветныя мясціны. Помнікі архітэктуры. Помнікі гісторыі. Помнікі горадабудаўніцтва (11 помнікаў горадабудаўніцтва ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь). Помнікі мастацтва. Нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці. Катэгорыі гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Тэма 8. Беларуская рэспубліканская навукова-метадычная рада і абласныя (Мінскі гарадскі) саветы па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны

Прававая аснова дзейнасці Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады (далей Рада) па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны. Асноўныя задачы і кірункі дзейнасці Рады. Склад Рады. Навукова-метадычнае забяспячэнне ўліку, захавання, аднаўлення, утрымання і выкарыстання гісторыка-культурных каштоўнасцей

Абласныя (Мінскі гарадскі) саветы (далей саветы) па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны). Склад саветаў. Роля саветаў у садзейнічанні ахове гісторыка-культурнай спадчыны.

Тэма 9. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. "Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны" ЮНЕСКА

Дзяржспіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Парадак уключэння культурных каштоўнасцей, якім нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці ў Дзяржспіс. Структура Дзяржспісу. Звесткі Дзяржспісу. Асаблівасці ўключэннія комплексу або ансамбля матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей у Дзяржспіс. Актуалізацыя звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях. Сайт: gosspisok.gov.by

Уключэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей у Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны ЮНЕСКА. Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны, Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва, Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны, якая мае патрэбу ў тэрміновай ахове і іншыя спісы ЮНЕСКА ў адпаведнасці з міжнародным заканадаўствам. Беларускія аб'екты, абрады, звычаі, святы і рамёствы ў Спісах сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

Тэма 10. Вылучэнне культурнай каштоўнасці для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці

Парадак уключэння культурнай каштоўнасці ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Вылучэнне культурнай каштоўнасці з ліку існуючых альбо выяўленых. Адпаведнасць яе крытэрыям для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Фіксацыя, навуковая апрацоўка, мастацкая ацэнка. Накіраванне прапановы ў аблвыканкам, Мінгарвыканкам. Падрыхтоўка абаснавання для надання культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Разгляд прапаноў упаўнаважаным органам і прыняцця рашэння аб наданні статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці і катэгорыі.

Тэма 11. Прафесійнае і выпадковае выяўленне культурнай каштоўнасці, якой можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці

Прафесійнае выяўленне культурных каштоўнасцей, у тым ліку пры правядзенні археалагічных даследаванняў. Сутнасць прафесійнай навукова-даследчай дзейнасці. Фіксацыя, навуковая апрацоўка і мастацкая ацэнка выяўленай каштоўнасці. Паведамленне пра выяўленую культурную каштоўнасць у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган базавага тэрытарыяльнага ўзроўню. Забяспячэнне мер па ахове выяўленай рухомай і нерухомай матэрыяльнай культурнай каштоўнасці.

Дзейнасць юрыдычнай асобы або грамадзяніна, у тым ліку індывідуальнага прадпрымальніка, якія выпадкова выявілі матэрыяльную каштоўнасць, якой можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці і якая на момант яе выяўлення не мела ўласніка. Меры па захаванні матэрыяльнай культурнай каштоўнасці. Выплата ўзнагароджання за выпадкова выяўленую культурную каштоўнасць, якая з’яўляецца скарбам і якой нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. Дзеянні мясцовага выканаўчага і распарадчага органа базавага тэрытарыяльнага ўзроўню пры прафесійным альбо выпадковым выяўленні культурнай каштоўнасці, якой можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці

Тэма 12. Наданне і пазбаўленне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь

Парадак унясення прапаноў аб наданні культурным каштоўнасцям статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Фіксацыя, навуковая апрацоўка і мастацкая ацэнка культурных каштоўнасцей. Крытэрыі для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Наданне культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, наступствы надання (ненадання) культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Пазбаўленне матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Алгарытм разгляду прапаноў аб пазбаўленні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці помнікаў архітэктуры. Навуковае заключэнне аб немагчымасці навукова-абгрунтаванага аднаўлення. Прыняцце рашэння саветам па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны. Разгляд пытання аб пазбаўленні статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай радай па пытанням гісторыка-культурнай спадчыны. Рашэнне Міністэрства культуры. Асаблівасці пазбаўлення статусу помнікаў археалогіі.

Тэма 13. Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь

Пашпарт матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці. Запаўненне пашпарта па форме, устаноўленай пастановай Міністэрствам культуры ад 28

снежня 2016 г. № 89. Звесткі, якія ўносяцца ў пашпарт матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці лістом змяненняў.

Ахоўныя абавязацельствы. Форма ахоўнага абавязацельства ўстаноўленая пастановай Міністэрства культуры ад 28 снежня 2016 г. № 90. Правы, абавязкі і абмежаванні праў уласніка (карыстальніка) матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Дзейнасць мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў базавага тэрытарыяльнага ўзроўню у выпадку змянення звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях. Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь. Парадак фарміравання, вядзення і выкарыстання Банка звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь.

Тэма 14. Захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей

Меры па захаванні гісторыка-культурных каштоўнасцей. Сістэма арганізацыйных, прававых, эканамічных, матэрыяльна-тэхнічных, навуковых, інфармацыйных і (або) іншых мер, якія ажыццяўляюцца ў мэтах зберажэння і памнажэння гісторыка-культурнай спадчыны і стварэння ўмоў для яе перадачы наступным пакаленням

Забеспячэнне захавання нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Перамяшчэнне нерухомай матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці ў мэтах яе аднаўлення. Агляды нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей. Складанне актаў агляду. Забеспячэнне захавання рухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Забеспячэнне захавання нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Ахоўная дошка. Асаблівасці ўсталявання ахоўнай дошкі. Форма ахоўнай дошкі.

Абарона гісторыка-культурных каштоўнасцей. Дзейнасць музеяў у галіне захавання гісторыка-культурнай спадчыны. Музеефікацыя як спосаб захавання аб’ектаў гісторыка-культурнай спадчыны. Дзве формы музеефікацыі:" пад музей "і" як музей", частковая (або" мяккая") музеефікацыя. Музеефікацыя помнікаў архітэктуры. Выбар формы і метадаў музеефікацыі вызначаецца тыпам помніка, яго гісторыка-культурнай каштоўнасцю і станам. Асаблівасці захавання сядзібна-ландшафтных комплексаў.

Рэстаўрацыя аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны ў Рэспубліцы Беларусь. Прыняцце дзяржаўных праграм, якія забяспечваюць абарону аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны ў Рэспубліцы Беларусь. Дзяржаўная праграма "Замкі Беларусі" (2011-2018 гг.). Дзяржаўная праграма "Культура Беларусі" . Аб'екты, уключаныя ў дзяржаўныя праграмы, і фінансаванне рэстаўрацыйных работ на іх.

Тэма 15. Ахоўныя зоны

Праекты зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Парадак распрацоўкі і актуалізацыі горадабудаўнічай і землеўпарадкавальнай дакументацыі, а таксама іншай праектнай дакументацыі, рэалізацыя якой можа аказаць уздзеянне на нерухомыя матэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці. Тэхнічныя нарматыўныя прававыя акты. Зоны аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Ахоўная зона. Зона рэгулявання забудовы. Зона аховы ландшафту. Зона аховы культурнага пласта (слоя). Рэжымы утрымання і выкарыстання зон аховы. "Гісторыка-архітэктурны апорны план". "Схема ландшафтнага аналізу". "Схема межаў зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці". Прадухіленне пагрозы захаванню матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Недапушчэнне пагаршэння ўмоў успрымання нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Тэма 16. Права ўласнасці на культурныя каштоўнасці

Прававое рэгуляванне пытанняў уласнасці на гісторыка-культурныя каштоўнасці. Пераважнае права набыцця долі ў праве агульнай уласнасці на гісторыка-культурную каштоўнасць. Рэгістрацыя абмяжаванняў, звязаная са статусам гісторыка-культурнай каштоўнасці. Правы ўласніка матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці. Правы ўласніка калекцыі. Абмежаванне правоў уласніка (карыстальніка) матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці, землекарыстальніка, на зямельным участку якога размешчана нерухомая матэрыяльная гісторыка-культурная каштоўнасць. Абавязкі ўласніка (карыстальніка) матэрыяльнай гісторыкакультурнай каштоўнасці, землекарыстальніка, на зямельным участку якога размешчана нерухомая матэрыяльная гісторыкакультурная каштоўнасць

Тэма 17. Віды работ, якія выконваюцца на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях

Навукова-даследчыя, праектныя і рамонтна-рэстаўрацыйныя работы. Археалагічныя, архіўна-бібліяграфічныя і натурныя даследаванні. Рамонтна-рэстаўрацыйныя работы: аднаўленне, дапаўненне, кансервацыя, прыстасаванне, перамяшчэнне, рамонт, раскрыццё, рэгенерацыя, рэканструкцыя, Асноўныя прынцыпы рэстаўрацыі. Асаблівасці рэстаўрацыі рухомых і нерухомых культурных каштоўнасцей. Віды кансервацыі. Кансервацыя руін. Методыка рэстаўрацыйных работ.

Дазвол на выкананне навукова-даследчых і праектных работ. Выкананне работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях. Кіраўніцтва распрацоўкай навукова-праектнай дакументацыі на выкананне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях. Навукова-метадычнае кіраўніцтва і аўтарскі нагляд. Узгадненне навукова-праектнай дакументацыі на выкананне рамонтна-

рэстаўрацыйных работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях. Прыняцце ў эксплуатацыю нерухомай матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці, на якой выконваліся рамонтна-рэстаўрацыйныя работы. Адміністрацыйныя працэдуры ў сферы аховы гісторыка-культурнай спадчыны, якія ажыццяўляюцца Міністэрствам культуры па заявах грамадзян, юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрымальнікаў.

Тэма 18. Дакументальныя помнікі. Формы і метады іх захавання

Вызначэнне дакументальнай спадчыны. Віды дакументальных помнікаў: акты дзяржаўных органаў, пісьмовыя, графічныя і аўдыявізуальныя дакументы, старажытныя і іншыя рукапісы, архіўныя дакументы, рэдкія друкаваня выданні). Архіўныя дакументы і іх юрыдычны статус. Нацыянальны архўны фонд. Функцыі дзяржаўнай установы "Нацыянальнай бібліятэкі Беларусь" і яе роля ў захаванні кніжных помнікаў. Дзяржаўны рэестр кніжных помнікаў Рэспублікі Беларусь. Уласнасць на кніжныя помнікі. Правы і абавязкі ўласнікаў. Асаблівасці захавання і выкарыстання дакументаў, якія залічаны ў культурна-гістарычны фонд Дзяржаўнага фонду каштоўных металаў і каштоўных камянеў Рэспублікі Беларусь. Цэнтр камплектавання і вывучэння дакументальнай спадчыны беларускага замежжа (2014). Праграма ЮНЕСКА "Памяць" (1992).

Формы і метады захавання дакументальнай спадчыны. Праблема фізічнага захавання рукапісных помнікаў. Кансервацыя (стабілізацыя) і рэстаўрацыя дакументальных помнікаў. Мікрафільмаванне. Мікрафішаванне. Факсімільнае ўзнаўленне арыгіналаў. Новыя тэхналогіі ў захаванні дакументальных помнікаў. Праблема захаванасці і забеспячэнне доступу да помнікаў

Тэма 19. Ахова помнікаў архітэктуры

Паняцце архітэктурнай спадчыны, яго віды. Паняцце сапраўднасці (аўтэнтычнасці) архітэктурнай спадчыны. Помнікі архітэктуры ў Дзяржспісе і іншыя помнікі архітэктуры. Рэстаўрацыя аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны ў Рэспубліцы Беларусь.

Прыняцце дзяржаўных праграм, якія забяспечваюць абарону аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны ў Рэспубліцы Беларусь. Дзяржаўная праграма "Замкі Беларусі" (2011-2018 гг.). Дзяржаўная праграма "Культура Беларусі". Аб'екты, уключаныя ў дзяржаўныя праграмы, і фінансаванне рэстаўрацыйных работ на іх. Музеефікацыя сядзібна-палацавых комплексаў

Захаванне і прыстасаванне помнікаў грамадзянскай архітэктуры. Навукова-адукацыйныя, тэатральна-відовішчныя збудаванні, паштовыя станцыі, вакзалы, гандлёвыя рады, рэстараны, гасцініцы, жылыя будынкі як асобная катэгорыя грамадзянскай архітэктуры. Асаблівасці іх захавання.

Адлюстраванне ў помніках працоўнай дзейнасці чалавека ў розныя эпохі. Ахова помнікаў прамысловай архітэктуры. Вытворчыя майстэрні ў старажытным Гомелі. Вадзяныя і ветраныя млыны. Помнікі гідратэхнічнага і дарожнага будаўніцтва. Будынкі мануфактур, фабрык, заводаў.

Захаванне помнікаў абарончай архітэктуры.

Пастанова Савета Міністраў БССР аб стварэнні ў Рэспубліцы Беларусь Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту (1976). Структура музея. Праблемы фарміравання музеяў пад адкрытым небам. Формы захавання і прыстасавання помнікаў драўлянага дойлідства. Рэстаўрацыя дрэва. Метады кансервацыі дрэва. “Археалагічнае дрэва”. Методыка прафесара В.Я.Віхрова. Праблемы захавання помнікаў драўлянага дойлідства.

Тэма 20. Ахова помнікаў горадабудаўніцтва

Архітэктурна-гістарычная простора. Аб’екты аховы ў складзе архітэктурна-гістарычнай просторы. Праблемы аховы архітэктурна-гістарычнай просторы.

Гістарычныя цэнтры гарадоў (14 помнікаў горадабудаўніцтва). Гарадскія гістарычныя прадмесці. Помнікі горадабудаўніцтва як комплексы гісторыка-культурных каштоўнасцей. Захаванне і аднаўленне ратуш. Даследаванне планіровачнай структуры забудовы або фрагментаў планіровачнай структуры забудовы гарадоў. Міжнародная хартыя захавання і рэстаўрацыі помнікаў і мясцінаў (Венецыянская хартыя, 1964).

Малыя гарады як крыніца і захавальніца гістарычнай і культурнай спадчыны. Мястэчкі Беларусі і спецыфічныя асаблівасці планіроўкі. Захаванне прынцыпаў развіцця і рэгіянальнай спецыфікі. Аднаўленне і ахова каштоўных і значымых будынкаў малых гарадоў. Архітэктурны савет краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы (АССЕЕ). Пытанне “Устойлівыя каштоўнасці архітэктуры малых гарадоў” на Кангрэсе Міжнароднага саюза архітэктараў (Стамбул, 1996).

Дзяржаўнае рэгуляванне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасцю ў Рэспубліцы Беларусь.

Тэма 21.Ахова помнікаў археалогіі

Ахова археалагічнай спадчыны як напрамак культурнай дзейнасці. Помнікі археалогіі ў Дзяржспісе і іншыя археалагічныя аб’екты і артэфакты. Улік археалагічных аб’ектаў і археалагічных артэфактаў. Рэестр археалагічных аб’ектаў. Рэестр археалагічных артэфактаў. Археалагічныя даследаванні. Археалагічныя палявыя работы: археалагічныя раскопкі, разведка, нагляд. Пошук і выяўленне археалагічных аб’ектаў і (або) археалагічных артэфактаў. Археалагічны конмплекс на р. Менке

Дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў. Камісіі па археалагічных аб’ектах і археалагічных артэфактах. Выкананне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленне іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб’ектаў. Меры па ахове археалагічных аб’ектаў пры выкананні работ на тэрыторыі археалагічных аб’ектаў. Адміністрацыйныя працэдуры ў сферы аховы археалагічнай спадчыны, якія ажыццяўляюцца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі і мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі па заявах грамадзян, юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрымальнікаў. Краснасельскія шахты па здабычы крэменю.

Музеефікацыя археалагічных аб’ектаў (гарадзішча Бярэсце, Тураўскае замчышча, археалагічны музей у Белавежскай пушчы)

Тэма 22. Ахова помнікаў гісторыі

Помнікі гісторыі ў Дзяржспісе і іншыя помнікі гісторыі. Метады вылучэння і выкарыстання знакавых гістарычных аб’ектаў. Мемарыяльныя кватэры. Музеі прысвечаныя знакавым гістарычным падзеям і асобам. Мемарыяльныя ансамблі. Мемарыяльныя дошкі і іх асаблівасці. Мемарыяльныя помнікі вядомым гістарычным асобам і падзеям як месцы памяці. Праблемы захавання помнікаў гісторыі.

Аб’екты ваеннай спадчыны ў Дзяржаўным спісе. Пытанне пра статус военных пахаванняў як гісторыка-культурных каштоўнасцей. Пастанова Савета Міністраў “Аб ушанаванні памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў”. Указ Прэзідэнта " Аб ушанаванні памяці аб загінуўшых пры абароне Айчыны і захаванні памяці аб ахвярах вайны”. Парадак дзяржаўнага ўліку воінскіх пахаванняў (пашпартызацыя). Рэгістр воінскіх пахаванняў і пахаванняў ахвяр войнаў Рэспублікі Беларусь і аўтаматызаваны банк даных "Кніга памяці Рэспублікі Беларусь”. Мэты і задачы ўшанавання памяці загінуўшых абаронцаў Айчыны. Асноўныя формы ўшанавання памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў. Мемарыяльныя комплексы. Надмагільныя помнікі. Хроніка “Памяць”. Дзяржаўны ўлік вайсковых пахаванняў.

Тэма 23. Ахова помнікаў мастацтваў

Помнікі мастацтваў у Дзяржспісе і іншыя помнікі мастацтваў. Асаблівасці захавання помнікаў мастацтва: творы выяўленчага, дэкаратыўна-прыкладнога і іншых відаў мастацтва. Умовы захавання помнікаў мастацтва ў дзяржаўных музеях Рэспублікі Беларусь. Тэмпературна-вільготнасны і светлавы рэжым у фондах і выставачных залах музеяў.

Асноўныя прынцыпы навуковай рэстаўрацыі і кансервацыі. Асаблівасці рэстаўрацыі алейнага жывапісу. Рэстаўрацыя тэмпернага жывапісу (у тым ліку рэстаўрацыя абразоў). Асаблівасці рэстаўрацыі скульптуры. Рэстаўрацыя дэкаратыўных тканін і скуры. Складанасці

рэстаўрацыі гістарычных габеленаў (шпалераў). Рэстаўрацыя антыкварнай мэблі. Умовы захавання твораў мастацтва ў музеях Рэспублікі Беларусь. Дзейнасць рэстаўратараў. Рэспубліканскі рэстаўрацыйны савет.

Тэма 24. Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей

Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей. Адпаведнасць дзеянняў па перамшчэнні культурных каштоўнасцей Кодэксу аб культуры Рэспублікі Беларусь і іншым актам заканадаўства аб культуры, заканадаўству аб знешнеэканамічнай дзейнасці, заканадаўству аб мытным рэгуляванні, міжнароднымі дагаворамі. Канвенцыя аб мерах, накіраваных на забарону і папярэджанне незаконнага ўвозу і перадачы правоў уласнасці на культурныя каштоўнасці (1972). Супрацьстаянне «культурнай кантрабандзе». «Чорны рынак» гістарычных і культурных каштоўнасцей.

Вяртанне культурных каштоўнасцей. Асноўныя падыходы ў культурнай палітыцы Рэспублікі Беларусь па вяртанню культурнай спадчыны. Камісія пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь па выяўленню, вяртанню, сумеснаму выкарыстанню і ўвядзенню ў навуковы і культурны абарот нацыянальных культурных каштоўнасцей, якія апынуліся за межамі Беларусі (2009 г.). Палажэнні аб рэстытуцыі культурных каштоўнасцей Беларусі ў “Кодэксе аб культуры Рэспублікі Беларусь”(2016). Камісія па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні і ўвядзенні ў навуковы і культурны абарот культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца па-за межамі Беларусі і вынікі яе работы.

Кірункі выяўлення культурнай спадчыны Беларусі за межамі краіны. "Канцэпцыя выяўлення, апісання, уліку і выкарыстання дакументаў па гісторыі і культуры Беларусі, якія захоўваюцца за мяжой". Стварэнне Рэестра нацыянальных культурных каштоўнасцяў, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь.

Увядзенне ў навуковы і сацыякультурны зварот беларускіх культурных каштоўнасцей, што апыніліся за межамі РБ. Поспехі і перспектывы ў галіне вяртання культурных каштоўнасцей. Асноўныя напрамкі і формы дзейнасці па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні і ўвядзенні ў навуковы і культурны ўжытак культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь. Сайт -“Вяртанне: viartanne.by.

Тэма 25. Парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны

Асноўныя парушэнні заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны. Невыкананне абавязкаў па падпісанні і (або) захаванню патрабаванняў ахоўных абавязацельстваў. Парушэнне парадку і (або) умоў выканання работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях альбо здзяйсненне дзеянняў, якія ствараюць пагрозу гісторыка-культурным каштоўнасцям.

Незаконнае карыстанне знакамі, ахоўваемымі міжнароднымі дамовамі. Невяртанне на тэрыторыю Рэспублікі Беларусь гісторыка-культурных каштоўнасцяў. Апаганьванне збудаванняў і псаванне маёмасці. Прысваенне археалагічных артэфактаў.Знішчэнне, пашкоджанне або страта гісторыка-культурных каштоўнасцяў або культурных каштоўнасцяў, якім можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Парушэнне рэжымаў утрымання і (або) выкарыстання зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Невыкананне патрабаванняў аб абмежаванні правоў уласніка гісторыка-культурнай каштоўнасці. Парушэнне парадку вайсковых пахаванняў альбо правядзення пошукавых работ. Незаконны пошук і абарот археалагічных аб'ектаў і артэфактаў. Крымінальная адказнасць. Наўмыснае знішчэнне або пашкоджанне гісторыка-культурных каштоўнасцяў або культурных каштоўнасцяў, якім можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. Знішчэнне, пашкоджанне або страта гісторыка-культурных каштоўнасцяў або культурных каштоўнасцяў, якім можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці, па неасцярожнасці. Здзек над гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі

3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў

Семінарскія заняткі разлічаны на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай, рабіць неабходныя нататкі, імкнуцца да сварэння пэўных абагульненняў на падставе набытага фактычнага матэрыялу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме.

Семінарскія заняткі № 1
Ахова культурных каштоўнасцей у БССР і СССР

1. Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя.
2. Фарміраванне дзяржаўных органаў па ўліку і ахове помнікаў у першыя гады савецкай улады.
3. Вывучэнне помнікаў гісторыі і культуры ў даваенны час у БССР.
4. Дзейнасць Інстытута беларускай культуры Акадэміі навук БССР.
5. Вывучэнне культурнай спадчыны ў Заходняй Беларусі.
6. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны ў пасляваенны перыяд.
7. Закон БССР “Об охране памятников культуры” (1969).
8. Закон БССР “Об охране и использовании памятников истории и культуры” (1978).

Літаратура

1.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

2.Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.

3.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.

4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

Семінарскія заняткі № 2
Напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры

1. Дзяржаўныя праграмы, накіраваныя на захаванне, развіццё, распаўсюджванне і (або) папулярызацыю культуры
2. Крыніцы фінансавання ў сферы культуры. Сродкі рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў.

3. Фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва.
4. Дзейнасць фондаў для фінансавання культурнай дзейнасці.
5. Спонсары і мецэнаты ў культуры.
6. Асаблівасці фінансавання дзяржаўных арганізацый культуры.
7. Дзейнасць устаноў культуры, якая прыносяць даход.
8. Матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне ў сферы культуры

Літаратура

1. Аб некаторых пытаннях дзейнасці фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва: Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 13.12.2004 №601 (рэд. от 16.08.2019)// Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 20.12.2004, №195, 1/6077.

2. Кодекс Республики Беларусь "Бюджетный кодекс Республики Беларусь"// Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 01.08.2008, № 183, 2/1509.

3. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

4.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

5. Сборник информационно-методических материалов по охране историко-культурного наследия Республики Беларусь – / сост. Ходор Г.Н. – Гомель, 2023. – 204 с.

Семінарскія заняткі № 3
Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Спісы сусветнай спадчыны ЮНЕСКА

1.Дзяржспіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Структура Дзяржспісу.
2. Парадак уключэння культурных каштоўнасцей, якім нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці ў Дзяржспіс.
3.Актуалізацыя звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях. Сайт: gosspisok.gov.by
4.Уключэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей у Спісы сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.
5.Спіс Сусветнай культурнай спадчыны,
6.Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва,
7.Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны, якая мае патрэбу ў тэрміновай ахове.

Літаратура

1.Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь [Інфармацыйны рэсурс]: сайт gosspisok.gov.by.

2. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

3.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

4.Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.

5.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.

6. Сборник информационно-методических материалов по охране историко-культурного наследия Республики Беларусь – / сост. Ходор Г.Н. – Гомель, 2023. – 204 с.

Семінарскія заняткі № 4
Наданне і пазбаўленне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь

1.Парадак унясення прапаноў аб наданні культурным каштоўнасцям статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

2.Крытэрыі для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

3.Наданне культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

4. Алгарытм разгляду прапаноў аб пазбаўленні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці помнікаў архітэктуры.

5. Асаблівасці пазбаўлення статусу помнікаў археалогіі.

Літаратура

1. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

2.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

3.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.

4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

5. Сборник информационно-методических материалов по охране историко-культурного наследия Республики Беларусь – / сост. Ходор Г.Н. – Гомель, 2023. – 204 с.

Семінарскія заняткі № 5
Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь

1.Пашпарт матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

2.Ахоўныя абавязацельствы.

3.Правы, абавязкі і абмежаванні праў уласніка (карыстальніка) матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

4.Дзейнасць мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў базавага тэрытарыяльнага ўзроўню у выпадку змянення звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях.

5.Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь.

6.Парадак фарміравання, вядзення і выкарыстання Банка звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь.

Літаратура

1.Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

2.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

3.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.

4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі". Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

5. Сборник информационно-методических материалов по охране историко-культурного наследия Республики Беларусь – / сост. Ходор Г.Н. – Гомель, 2023. – 204 с.

Семінарскія заняткі №6
Ахоўныя зоны

1.Праекты зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

2.Ахоўная зона. Зона рэгулявання забудовы.

3.Зона аховы ландшафту. Зона аховы культурнага пласта (слоя).

4.Рэжымы утрымання і выкарыстання зон аховы. “Гісторыка-архітэктурны апорны план”. “Схема ландшафтнага аналізу”. “Схема межаў зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці”.

5.Прадухіленне пагрозы захаванню матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

6.Недапушчэнне пагаршэння ўмоў успрымання нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Літаратура

1.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

2.Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.

3.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.

4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

5. Сборник информационно-методических материалов по охране историко-культурного наследия Республики Беларусь – / сост. Ходор Г.Н. – Гомель, 2023. – 204 с.

Семінарскія заняткі №7
Ахова помнікаў архітэктуры

1.Помнікі архітэктуры ў Дзяржспісе і іншыя помнікі архітэктуры.

2. Захаванне і прыстасаванне помнікаў грамадзянскай архітэктуры.

3.Тэатральна-відовішчныя збудаванні, асаблівасці іх захавання.

4.Паштовыя станцыі, вакзалы.

5. Гандлёвыя рады

6.Пастанова Савета Міністраў БССР аб стварэнні ў Рэспубліцы Беларусь Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту (1976). Структура музея.

7.Праблемы фарміравання музеяў пад адкрытым небам. Формы захавання і прыстасавання помнікаў драўлянага дойлідства.

8. Рэстаўрацыя дрэва. Праблемы захавання помнікаў драўлянага дойлідства.

Літаратура

1.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

2.Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.

3.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.

4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

5. Сборник информационно-методических материалов по охране историко-культурного наследия Республики Беларусь – / сост. Ходор Г.Н. – Гомель, 2023. – 204 с.

Семінарскія заняткі № 8
Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей

1. Палажэнні нацыянальнага заканадаўства Рэспублікі Беларусь пр ўвоз і (або) вываз культурных каштоўнасцей.
2. Міжнароднае супрацоўніцтва ў справе аховы культурных каштоўнасцей і міжнародныя арганізацыі.
3. Канвенцыя аб мерах, накіраваных на забарону і папярэджанне незаконнага ўвозу і перадачы правоў уласнасці на культурныя каштоўнасці (1972).
4. Вяртанне культурных каштоўнасцей. Паняцце рэстытуцыі.
5. Канвенцыя УНІДРУА “Аб выкрадзеных і незаконна вывезенных культурных каштоўнасцей” (Рым, 24 чэрвеня 1995 г.).
6. Вырашэнне пытання аб вяртанні гісторыка-культурнай спадчыны пасля распаду СССР.
7. Асноўныя напрамкі і формы дзейнасці па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні.
8. Прынцыпы рэстытуцыі культурных каштоўнасцей Беларусі згодна “Кодэкса аб культуры Рэспублікі Беларусь”
9. Камісія пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь па выяўленню, вяртанню, сумеснаму выкарыстанню і ўвядзенню ў навуковы і культурны абарот нацыянальных культурных каштоўнасцей, якія апынуліся за межамі Беларусі
10. Увядзенні ў навуковы і культурны ўжытак культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь.

Літаратура

1. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

2.Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.

3.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.

4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ

4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа разлічана на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ, у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме (па выбару).

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай. Кантроль за выкананнем СРС адбываецца ў адпаведнасці з дадатковым раскладам.

1.Вызначыць паняцце гісторыка-культурная кашоўнасць.

2.Назваць катэгорыі матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

3.Назваць першыя дзяржаўныя органы па ўліку і ахове помнікаў

4. Назваць першыя нармаыўныя акты савецкай улады ў галіне музейнай справы і аховы помнікаў

5.Што такое дзяржаўны ўлік гісторыка-культурных каштоўнасцей

6. Назваць парадак надання статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці

7.Выдзеліць асноўныя праблемы і перспектывы ўдасканалення дзяржаўнага ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей

8.Вызначыць структуру Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей

9.Выдзеліць асноўныя прынцыпы захавання аб’ектаў, што маюць гісторыка-культурную каштоўнасць

10.Назваць асноўныя зоны аховы нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей

11.Што такое ахоўныя дошкі? Форма і змест ахоўнай дошкі

12. Назваць асноўныя формы ўласнасці гісторыка-культурнай каштоўнасці

13. Назваць асноўныя віды работ на аб’ектах, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць

14. Назваць парадак правядзення работ на аб’ектах, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць

15. Чым адрозніваецца кансервацыя ад рэстаўрацыі

16. Назваць гісторыка-культурныя аб’екты, якія прыстасаваны па прызначэнню

17. Назавіце гарады ў якіх знаходзяцца ратушы. Прыстасаванне іх у сучасны час.

18.Што такое аб’екты прамысловай архітэктуры? Прывядзіце прыклад

19. Што такое рэстытуцыя?

20. У якіх краінах знаходзяцца беларускія зборы, якія апынуліся за мяжой па пэўных абставінах?

4.2 Пытанні да экзамена

1. Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя.
2. Катэгорыі гісторыка-культурных каштоўнасцей.
3. Беларуская рэспубліканская навукова-метадычная рада і абласныя саветы па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны
4. Выяўленне, вывучэнне і крытэрыі адбору гісторыка-культурных каштоўнасцей.
5. Прынцыпы захавання гісторыка-культурных каштоўнасцей.
6. Наданне статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці
7. Ахова культурных каштоўнасцей на беларускіх землях у дасавецкі перыяд
8. Станаўленне савецкага заканадаўства ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны 1920-1950-х гг.
9. Ахова помнікаў Заходняй Беларусі 1921-1939
10. Станаўленне заканаўчай базы Беларусі 1921-1939 гг.
11. Дзейнасць Інстытута беларускай культуры Акадэміі навук БССР.
12. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі ў другой палове XX ст.
13. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь у галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны ў 1990-пач. 2000-х гг.
14. Дзяржаўнае кіраванне у сферы культуры. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны як частка праграмы «Культура Беларусі»
15. Палажэнні Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры, якія рэгулююць ахову гісторыка-культурнай спадчыны
16. Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь
17. Права ўласнасці на культурныя каштоўнасці
18. Правы і абавязкі ўласнікаў гісторыка-культурных каштоўнасцей
19. Віды работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях.
20. Парадак правядзення работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях
21. Захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей
22. Навуковае кіраўніцттва і прававая роля навуковага кіраўніка ў правядзенні работ па рэстаўрацыі
23. Ахоўныя зоны і іх характарыстыка.
24. Міжнародныя прававыя акты 1930-1960-х гадоў у галіне аховы культурнай спадчыны
25. Міжнародныя прававыя акты і нацыянальнае заканадаўства па пытаннях увоза і (або) вывааза, вяртанне культурных каштоўнасцей.
26. Парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны
27. Канвенцыі ЮНЕСКА ў сферы аховы сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны

28. Узаемадзеянне Беларусі і ЮНЕСКА ў галіне аховы і захавання культурнай спадчыны
29. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.
30. Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва.
31. Спісы сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Беларускія аб’екты ў Спісе сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны” ЮНЕСКА і ў папярэднем спісе
32. Хартыя па ахове археалагічных помнікаў
33. Археалагічная спадчына. Ахова помнікаў археалогіі ў Беларусі
34. Пошук і выяўленне археалагічных аб’ектаў і (або) археалагічных артэфактаў. Археалагічны конмплекс на р.Менке
35. Музеефікацыя археалагічных аб’ектаў (гарадзішча Бярэсце, Тураўскае замчышча, археалагічны музей у Белавежскай пушчы)
36. Ахова дакументальнай спадчыны і помнікаў кнігадракавання
37. Ахова помнікаў горадабудаўніцтва
38. Ахова помнікаў грамадзянскага дойлідства, іх аднаўленне і прыставасанне
39. Музеефікацыя гісторыка-культурных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусь як спосаб іх аховы
40. Музеефікацыя сядзібна-палацавых комплексаў
41. Ратушы і іх прыстасаванне. Гандлёвыя рады і іх захаванне.
42. Тэатральна-відовішчныя збудаванні, захаванне і прыстасаванне
43. Паштовыя станцыі, вакзалы, іх выкарыстанне
44. Формы захавання і прыстасавання помнікаў драўлянага дойлідства.
45. Ахова гістарычных цэнтраў гарадоў. Асноўныя падыходы да захавання цэнтра гістарычнага горада
46. Ахова помнікаў прамысловай архітэктуры
47. Ахова замкаў. Дзяржаўная праграма “Замкі Беларусі”
48. Ахова помнікаў гісторыі
49. Асноўныя формы ўшанавання памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў. Мемарыяльныя комплексы і іх ахова
50. Этнаграфічныя помнікі. Праблемы іх захавання і аховы
51. Ахова помнікаў помнікаў мастацтва
52. Старажытны іканапіс і фрэскі і асаблівасці іх аховы
53. Ахова помнікаў прыроды. Нацыянальныя паркі
54. Ахова нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны

Дыягностыка сфарміраванасці кампетэнцый студэнта

1. Патрабаванні да ажыццяўлення дыягностыкі

Працэдура дыягностыкі сфарміраванасці кампетэнцый студэнта ўключае наступныя этапы:

• вызначэнне аб'екта дыягностыкі;

• выяўленне факта вучэбных дасягненняў студэнта з дапамогай крытэрыяльна-арыентаваных тэстаў і іншых сродкаў дыягностыкі;

• вымярэнне ступені адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарта;

• ацэньванне вынікаў выяўлення і вымярэння адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарта (з дапамогай шкалы ацэнак).

Рэкамендаваныя сродкі дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў прадугледжвае падрыхтоўку студэнтамі інфармацыйных матэрыялаў па найноўшай гісторыі.

Для дыягностыкі кампетэнцыі студэнтаў прадугледжваецца выкарыстанне наступных сродкаў дыягностыкі:

– тэсты з выкарыстаннем заданняў адкрытай і закрытай формы па асобных раздзелах і дысцыпліне ў цэлым;
– пісьмовыя заданні па асобных раздзелах дысцыпліны;
– вуснае апытанне падчас заняткаў;
– выступленні студэнтаў на семінарскіх занятках па распрацаваных імі тэмах;
– падрыхтоўка і абарона рэфератаў.

2. Шкала ацэнак

Ацэнка вучэбных дасягненняў студэнтаў на экзаменах па дысцыплінах сацыяльна-гуманітарнага цыкла праводзіцца па дзесяцібальнай шкале.

Ацэнка вучэбных дасягненняў студэнтаў ажыццяўляецца паэтапна па канкрэтных раздзелах (тэмах) вучэбнай дысцыпліны, здзяйсняецца кафедрай у адпаведнасці з абранай установай вышэйшай адукацыі шкалой ацэнак.

3. Крытэрыі ацэнак

Для ацэнкі вучэбных дасягненняў студэнтаў выкарыстоўваюцца крытэрыі, зацверджаныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

4. Рэкамендуемы дыягнастычны інструментарый.

Для дыягностыкі сфарміраванасці кампетэнцый студэнтаў пры выніковым ацэньванні рэкамендуецца выкарыстоўваць педагагічныя тэсты і тэставыя заданні; рознаўзроўневыя кантрольныя працы і заданні; залік і экзамен.

Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

Ацэнка	Крытэрыі
10 (дзесяць) балаў	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы, а таксама па некаторых асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьмовае і лагічнае выкладанне матэрыялу, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні; бездакорнае валоданне інструментарыем крыніцазнаўства, уменне эфектыўна выкарыстоўваць яго ў вырашэнні навуковых і прафесійных задач; здольнасць самастойна і творча выконваць складаныя нестандартныя заданні у рамках вучэбнай праграмы; поўнае і глыбокае засваенне зместу асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях і напрамках крыніцазнаўства і аналізаваць іх, выкарыстоўваць навуковыя дасягненні, звязаныя з іншымі дысцыплінамі; творчая самастойная праца на семінарскіх занятках, актыўны творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень выканання заданняў.
9 (дзевяць) балаў	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьмовае і лагічнае выкладанне адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні; валоданне інструментарыем крыніцазнаўства, уменне

	эфектыўна выкарыстоўваць яго у вырашэнні навуковых і прафесійиых задач; здольнасць самастойна і творча выконваць складаныя нестандартныя заданні ў межах вучэбнай праграмы; поўнае засваенне зместу асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; уменне арыентавацца у сутнасці асиоўных тэорый і кірункаў крыніцазнаўства і аналізаваць іх; актыўная самастойная праца на семинарскіх занятках, сістэматычны удзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень выканання заданняў.
8 (восем) балаў	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьмовае і лігічнае выкладанне матэрыялу, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні; валоданне інструментарыем крыніцазнаўства, уменне выкарыстоўваць яго ў вырашэнні навуковых і прафесійных задач; здольнасць самастойна выконваць складаныя заданні ў межах вучэбнай праграмы; засваенне зместу асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; уменне арыентавацца ў сутнасці асноўных тэорый і кірункаў крыніцазнаўства і аналізаваць іх; актыўная самастойная праца на семінарскіх занятках, сістэматычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень выканання заданняў.

7 (сем) балаў	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы; выкарыстанне навуковай тэрміалогіі, пісьмовае і лагічнае выкладанне матэрыялу, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні; валоданне інструментарыем крыніцазнаўства, уменне выкарыстоўваць яго ў пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач; свабоднае выкананне тыпавых заданняў у рамках вучэбнай праграмы; засваенне зместу асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; уменне арыентавацца у сутнасці асноўных тэорый і кірункаў крыніцазнаўства і даваць ім аналітычную ацэнку; актыўная самастойная праца на семінарскіх занятках, удзел у групавых абмеркаваннях, высокі узровень выканання заданняў.
6 (шэсць) балаў	Дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы; выкарыстанне неабходнай навуковай і спецыяльнай тэрміналогі, пісьмовае і лагічнае выкладанне матэрыялу, уменне абагульняць і рабіць абгрунтаваныя высновы; валоданне інструментарыем крыніцазнаўства, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач; здольнасць самастойна выконваць тыпавыя заданні ў рамках вучэбнай праграмы; засваенне зместу асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; уменне арыентавацца у сутиасщ базавых тэорый і кірункаў крыніцазнаўства і даваць ім параўнальную ацэнку;

	самастойная праца на семінасркіх занятках, перыядычны удзел у групавых абмеркаваннях, дастатковы узровень выканання заданняў.
5 (пяць) балаў	Дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы; выкарыстанне навуковай тэрміналопі, пісьменнае і лапчнае выкладанне матэрьылу, уменне рабіць высновы; валоданне інструментарыем і матэрыялам крыніцазнаўства, уменне яго выкарыстоўваць у вырашэнні вучэбных і прафесійиых задач; здольнасць самастойна выконваць тыпавыя заданні у рамках вучэбнай праграмы; засваенне зместу асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; уменне арыентавацца у сутнасці базавых тэорый **і** кірункаў крыніцазнаўства і даваць ім параўнальную ацэнку; уменне самастойна працаваць на семінарскіх занятках, фрагментарны ўдзел у групавых абмеркаваннях, здавальняючы ўзровень выканання заданняў.
4 (чатыры) балы	Дастатковы аб'ём ведаў у рамках крыніцазнаўства; засваенне зместу асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; выкарыстанне навуковай тэрміналопі, лагічнае выкладанне матэрыялу, уменне рабіць высновы без істотных памылак; валоданне інструментарыем і матэрыялам крыніцазнаўства, уменне яго выкарыстоўваць пры выкананні тыпавых заданняў; уменне выконваць тыпавыя заданні пад

	кіраўніцтвам выкладчыка; уменне арыентавацца ў сутнасці асноўных тэорый і кірункаў крыніцазнаўства і даваць ім ацэнку; здавальняючы ўзровень выканання заданняў.
3 (тры) балы – не залічана	Недастаткова поўны аб'ём ведаў у рамках крыніцазнаўства; веданне зместу часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; выкарыстанне навуковай тэрміналопі, выкладанне матэрыялу з істотнымі фактычнымі і лагічнымі памылкамі; слабае валоданне інструментарыем і матэрыялам крыніцазнаўства; няўменне выконваць тыпавыя заданні; няўменне арыентавацца у сутнасці асноўных тэорый і кірункаў крыніцазнаўства; пасіўнасць на семінарскіх занятках, нізкі ўзровень культуры выканання і афармлення заданняў.
2 (два) балы – не залічана	Фрагментарныя веды ў рамках крыніцазнаўства; веды зместу асобнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; няўменне выкарыстаць навуковую тэрміналопю крыніцазнаўства, наяўнасць у адказе грубых лагічных і фактычных памылак; пасіўнасць на семінарскіх занятках; нізкі ўзровень культуры выканання і афармлення заданняў.
1 (адзін) бал – не залічана	Адсутнасць ведаў і кампетэнцый у рамках адукацыйнага стандарту ці адмова ад адказу.

5. ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

5.1 Тэматычны план

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных заняткаў			
	усяго	лек-цыі	семі-нары	Срс
Уводзіны		2		
Раздзел I. Асаблівасці станаўлення і развіцця заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны				
Тэма 1. Ахова культурных каштоўнасцей на беларускіх землях у дасавецкі перыяд		2		
Тэма 2. Ахова культурных каштоўнасцей у БССР і СССР			2	
Тэма 3. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны (канец XX – пач. XXI ст)		2		
Раздзел II. Дзяржаўная палітыка і дзяржаўнае кіраванне ў сферы культуры				
Тэма 4. Дзяржаўнае кіраванне ў сферы культуры		2		
Тэма 5. Напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры			2	
Тэма 6. Прававыя асновы міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры		2		
Раздзел III. Дзяржаўны ўлік і ахова гісторыка-культурнай спадчыны				
Тэма 7. Віды гісторыка-культурных каштоўнасцей		2		
Тэма 8. Беларуская рэспубліканская навукова-метадычная рада і абласныя (Мінскі гарадскі) саветы па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны				0,5
Тэма 9. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Спісы сусветнай спадчыны ЮНЕСКА			2	

Тэма 10. Вылучэнне культурнай каштоўнасці для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці		2		
Тэма 11. Прафесійнае і выпадковае выяўленне культурнай каштоўнасці, якой можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці				2
Тэма 12. Наданне і пазбаўленне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь			2	
Тэма 13. Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь			2	
Тэма 14. Захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей				2
Тэма 15. Ахоўныя зоны			2	
Тэма 16. Права ўласнасці на культурныя каштоўнасці				2
Тэма 17. Віды работ, якія выконваюцца на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях		2		
Тэма 18. Дакументальныя помнікі. Формы і метады іх захавання		2		
Тэма 19. Ахова помнікаў архітэктуры			2	
Тэма 20. Ахова помнікаў горадабудаўніцтва		2		
Тэма 21. Ахова помнікаў археалогіі		2		
Тэма 22. Ахова помнікаў гісторыі				2
Тэма 23. Ахова помнікаў мастацтваў		2		
Тэма 24. Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей			2	
Тэма 25. Парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны				0,5
Разам		24	16	10

5.2 Асноўная літаратура

1. Клепиков, Н. Е. Памятники истории и культуры Беларуси (конец XVIII - первая треть XX в.) : проблемы сохранения / Н. Е. Клепиков. – Минск : Издательский центр БГУ, 2015. – 471 с.
2. Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.
3. Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.
4. Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.
5. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі". Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.
6. Сборник информационно-методических материалов по охране историко-культурного наследия Республики Беларусь – / сост. Ходор Г.Н. – Гомель, 2023. – 204 с.
7. Шумейко, М.Ф. Исторические и правовые аспекты реституции белорусских архивов / М. Ф. Шумейко; Департамент по архивам и делопроизводству Министерства юстиции Республики Беларусь, Белорусский научно-исследовательский институт документоведения и архивного дела. - Минск: БелНИИДАД, 2013. – 269 с.

5.3. Крыніцы

НАРМАТЫЎНЫЯ ПРАВАВЫЯ АКТЫ

Кодэксы, законы

Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З (ред. от 21.07.2022) «Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры» (с изм. и доп., вступившими в силу с 01.01.2023) // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

Кодекс Республики Беларусь от 06.01.2021 № 91-З «Кодекс Республики Беларусь об административных правонарушениях» // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 22.01.2021, 2/2811.

Кодекс Республики Беларусь от 09.07.1999 № 275-З (ред. от 06.01.2021) «Уголовный кодекс Республики Беларусь» (с изм. и доп., вступившими в силу с 14.04.2021) // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 15.10.1999, № 76, 2/50.

Кодекс Республики Беларусь от 16.07.1999 № 295-З (ред. от 06.01.2021) «Уголовно-процессуальный кодекс Республики Беларусь» (с изм. и доп., вступившими в силу с 14.04.2021) // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 25.08.2000, № 77-78, 2/71.

Закон Республики Беларусь от 05.07.2004 № 300-З (ред. от 21.07.2022) «Об архитектурной, градостроительной и строительной деятельности в Республике Беларусь» (с изм. и доп., вступившими в силу с 01.01.2023) // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь", 19.07.2004, №109, 2/1049.

Закон Республики Беларусь «О государственной регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним» // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 07.08.2002, №87, 2/882.

Закон Республики Беларусь «О местном управлении и самоуправлении в Республике Беларусь» // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 25.01.2010, №17, 2/1660.

Закон Республики Беларусь от 25 ноября 2011 г. № 323-З «Об архивном деле и делопроизводстве в Республике Беларусь» // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь — 2011 г. — № 136, 2/186. // с изменениями от 18 апреля 2022 г. № 163-З // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь 26.04.2022, 2/2883

Закон Республики Беларусь «О погребении и похоронном деле» // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 11.01.2015, 2/2235.

Кодекс Республики Беларусь «Бюджетный кодекс Республики Беларусь» // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 01.08.2008, № 183, 2/1509.

Кодекс Республики Беларусь «Гражданский кодекс Республики Беларусь», опубликован на Национальном правовом интернет-портале Республики Беларусь 27.12.2018.

Указы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

Аб некаторых пытаннях дзейнасці фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва: Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 13.12.2004 № 601 (рэд. ад 16.08.2019) // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 20.12.2004, № 195, 1/6077.

Аб некаторых пытаннях аховы гісторыка-культурнай спадчыны: Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 18.10.2007 № 527 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 25.10.2007, № 252, 1/9038.

О порядке оценки стоимости культурных ценностей: Указ Президента Республики Беларусь от 19.04.2007 № 190 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 27.04.2007, № 97, 1/8528.

Об административных процедурах, осуществляемых государственными органами и иными организациями по заявлениям граждан: Указ Президента Республики Беларусь от 26.04.2010 № 200 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 19.05.2010, № 119, 1/11590.

Указ Президента Республики Беларусь от 24.03.2016 № 109 «Об увековечении памяти о погибших при защите Отечества и сохранении памяти о жертвах войн» // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 26.03.2016, 1/16340.

Указ Президента Республики Беларусь от 25.07.2016 № 289 (ред. от 18.04.2019) «О порядке формирования, финансирования, выполнения и оценки эффективности реализации государственных программ» // Национальный правовой интернетпортал Республики Беларусь, 28.07.2016, 1/16563.

Пастановы Урада Рэспублікі Беларусь

О некоторых мерах по совершенствованию архитектурной и строительной деятельности: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 20.02.2007 № 223 // Национальный ре естр правовых актов Республики Беларусь, 07.03.2007, № 56, 5/24788.

О реализации Закона Республики Беларусь «О рекламе»: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 12.11.2007 № 1497 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 23.11.2007, № 278, 5/26146.

Аб некаторых пытаннях стварэння (рэканструкцыі) і прыёмкі твораў манументальнага і манументальнадэкаратыўнага мастацтва: пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 19.09.2008 № 1372 (рэд. ад 04.05.2012) // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 01.10.2008, № 235, 5/28395.

Об утверждении Положения о порядке разработки, согласования и утверждения градостроительных проектов, проектной документации: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 08.10.2008 № 1476 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 17.10.2008, № 248, 5/28493.

Об утверждении единого перечня административных процедур, осуществляемых государственными органами и иными организациями в отношении юридических лиц и индивидуальных предпринимателей, внесении дополнения в постановление

Совета Министров Республики Беларусь от 14 февраля 2009 г. № 193 и признании утратившими силу некоторых постановлений Совета Министров Республики Беларусь: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 17.02.2012 № 156 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 26.03.2012, №35, 5/35330.

О некоторых вопросах переустройства и перепланировки, установки на крышах и фасадах многоквартирных жилых домов индивидуальных антенн и иных конструкций, реконструкции жилых и (или) нежилых помещений в многоквартирных, блокированных жилых домах, одноквартирных жилых домов, а также нежилых капитальных построек на придомовой территории: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 16.05.2013 № 384 // Национальный правовой интернетпортал Республики Беларусь, 21.05.2013, 5/37273.

Аб зацвярджэнні пералікаў матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей, уключаных у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь, якія вызваляюцца ад падатку на нерухомасць, і землі, занятыя якімі, вызваляюцца ад зямельнага падатку і арэнднай платы за зямельныя ўчасткі, што знаходзяцца ў дзяржаўнай уласнасці: пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 22.12.2012 № 1194 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 06.01.2013, 5/36696.

Об утверждении Положения о порядке и условиях присвоения статуса историко-мемориального места погребения: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 18.08.2015 № 699 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 21.08.2015, 5/40948.

О некоторых вопросах обеспечения сохранности историкокультурных ценностей: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 03.06.2016 № 437 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 08.06.2016, 5/42173.

Вопросы Министерства культуры (вместе с Положением о Министерстве культуры): постановление Совета Министров Республики Беларусь от 17.01.2017 № 40 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 24.01.2017, 5/43246.

О некоторых мерах по реализации Кодекса Республики Беларусь о культуре: постановление Совета Министров Республики Беларусь, 13 января 2017 г., № 25 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 21.01.2017, 5/43222.

Об утверждении Правил благоустройства мемориалов, памятников воинской славы, воинских захоронений и захоронений жертв войн: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 17.09.2018 № 675 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 20.09.2018, 5/45607.

О Государственной программе «Культура Беларуси» на 2021 - 2025 годы: Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 29.01. 2021 (ред. от 30.01.2023) // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 06.02.2021, 5/48756.

О преимущественном праве приобретения культурных ценностей (вместе с «Положением о порядке реализации преимущественного права приобретения культурной ценности, которая находится в частной собственности»): Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 03.01.2023 № 1 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 06.01.2023, 5/51214

Ведамасныя пастановы

Об утверждении Инструкции по оценке стоимости памятников архитектуры, истории, градостроительства в составе недвижимых материальных историко-культурных ценностей: приказ Министерства культуры Республики Беларусь от 30.08.2007 № 196.

Аб Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай радзе па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь: пастанова Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 28.12.2016 № 87.

Аб устанаўленні формы пасведчання на кіраўніцтва распрацоўкай навукова-праектнай дакументацыі на выкананне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на матэрыяльных гісторыкакультурных каштоўнасцях: пастанова Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 28.12.2016 № 88 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 03.02.2017, 8/31747.

Аб устанаўленні форм пашпарта матэрыяльнай гісторыкакультурнай каштоўнасці і ахоўнай дошкі і прызнанні страціўшымі сілу некаторых пастаноў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь: пастанова Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 28.12.2016 № 89 (ред. от 26.04.2018) // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 22.03.2017, 8/31880.

Аб устанаўленні формы ахоўнага абавязацельства: пастанова Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 28.12.2016

№ 90 (ред. от 28.04.2018) // Национальный правовой интернетпортал Республики Беларусь, 14.02.2017, 8/31776.

Аб устанаўленні некаторых форм дакументаў на выкананне навукова-даследчых і праектных работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях: пастанова Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 26.01.2017 № 5 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 15.02.2017, 8/31778.

Аб зацвярджэнні Інструкцыі аб парадку правядзення археалагічных даследаванняў і вядзення палявой дакументацыі пры іх правядзенні, устанаўленні формы ўліковай карткі археалагічнага артэфакта, уключанага ў рэестр археалагічных артэфактаў, і прызнанні страціўшай сілу пастановы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ад 26 лютага 2016 г. № 4 «Аб некаторых мерах па рэалізацыі Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14 снежня 2015 г. № 485»: пастанова Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ад 23.12.2016 № 9 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 08.02.2017, 7/3704.

Об установлении некоторых форм документов по приемке в эксплуатацию недвижимой материальной историко-культурной ценности: постановление Министерства культуры Республики Беларусь от 26.01.2017 № 4 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 14.02.2017, 8/31775.

Об определении перечня документов и (или) сведений, запрашиваемых подчиненными Государственному комитету по имуществу Республики Беларусь государственными организациями при осуществлении административных процедур по заявлениям граждан: постановление Государственного комитета по имуществу Республики Беларусь от 09.11.2010 № 63 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 22.11.2010, № 277, 8/22936.

Об установлении перечня документов и (или) сведений, запрашиваемых подчиненными Государственному комитету по имуществу Республики Беларусь государственными организациями при осуществлении административных процедур по заявлениям юридических лиц и индивидуальных предпринимателей, и признании утратившим силу постановления Государственного комитета по имуществу Республики Беларусь от 25 октября 2011 г. № 59: постановление Государственного комитета по имуществу Республики Беларусь от 19.06.2012 № 20 // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 07.07.2012, 8/26093.

Постановление Министерства обороны Республики Беларусь от 09.08.2016 № 17 «Об утверждении Инструкции о порядке государственного учета, переноса воинских захоронений и захоронений жертв войн, регистрации захоронений иностранных военнослужащих на территории

Республики Беларусь и ведения автоматизированных банков данных» // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь, 21.09.2016, 8/31258.

Инструкция о порядке разработки проектов зон охраны недвижимых материальных ИКЦ, утверждена Постановлением Министерства культуры Республики Беларусь от 06.07.2022 № 52 https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=W22238588

Аб зацвярджэнні Інструкцыі аб парадку распрацоўкі праектаў зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей: постановление Министерства культуры Республики Беларусь от 06.07.2022 № 52 // Национальный правовой Интернетпортал Республики Беларусь, 23.08.2022, 8/38588.

Аб змяненні пастаноў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь: постановление Министерства культуры Республики Беларусь от 24.11.2022 № 105 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 08.12.2022, 8/39111.

Аб зацвярджэнні Палажэння аб саветах па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны: постановление Министерства культуры Республики Беларусь от 24.11.2022 № 106 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 08.12.2022, 8/39112.

Аб устанаўленні формы прапановы аб наданні нематэрыяльнай культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці: постановление Министерства культуры Республики Беларусь от 30.11.2022 № 110 // Национальный правовой Интернетпортал Республики Беларусь, 22.12.2022, 8/39167.

Аб зацвярджэнні Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь: постановление Министерства культуры Республики Беларусь от 03.01.2023 № 1 (рэд. ад 20.03.2023).

Об утверждении Государственного списка историко-культурных ценностей Республики Беларусь 03.01.2023 №1

Міжнародныя дагаворы

Конвенция о защите культурных ценностей в случае вооруженного конфликта (вместе с «Исполнительным регламентом Конвенции о защите культурных ценностей в случае вооруженного конфликта») / Заключена в г. Гааге 14.05.1954, ратифицирована Указом Президиума Верховного Совета Республики Беларусь от 18.03.1957.

Конвенция Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры «Об охране всемирного культурного и природного наследия» / Заключена в г. Париже 16.11.1972, ратифицирована Указом Президиума Верховного Совета Белорусской ССР от 25.03.1988 № 2124-XI.

Конвенция Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры «О мерах, направленных на запрещение и предупреждение незаконного ввоза, вывоза и передачи права собственности на культурные ценности» / Заключена в г. Париже 14.11.1970, ратифицирована Указом Президиума Верховного Совета Республики Беларусь от 04.02.1988 № 2016-XI.

Подготовка номинаций объектов всемирного наследия (ЮНЕСКО, Второе издание, 2011 г.) [Электронный ресурс]. Режим доступа: https://heritage-institute.ru/wp-content/uploads/2016/07/rukovodstvo_po_podgotovke_nominacii_objektov_vsemirnogo_nasledia.pdf - Дата доступа: 10.11.2024.

Имплементация Конвенции ЮНЕСКО об охране нематериального культурного наследия на национальном уровне: руководства для тренинга (IMP-WM) / [Институт искусствоведения, этнографии и фольклора им. К. Крапивы НАН Беларуси]. – Минск: Право и экономика, 2012. – 194 с.

Конвенция об охране нематериального культурного наследия / Заключена в г. Париже 17.10.2003, ратифицирована Указом Президента Республики Беларусь от 29.12.2004 № 627 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 04.01.2007, № 2, 3/1975.

Основные тексты Международной конвенции об охране нематериального культурного наследия 2003 г. (вместе с Оперативным руководством по выполнению Конвенции об охране нематериального культурного наследия), Штаб-кватира ЮНЕСКО, Париж, 2008 (ред. 2018) - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ich.unesco.org/doc/src/2003_Convention_Basic_Texts-_2022_version-RU.pdf. – Дата доступа: 25.11.2024.

5.4. Дадатковыя крыніцы і літаратура

1. Александров А. А. Международное сотрудничество в сфере культурного наследия: учеб. пособие. Международные отношения / А.А.Александров; отв. ред. проф. В. И. Уколова. – М.: Проспект, МГИМО (У) МИД, 2009. – 176 с

2. Вяртанне: Дакументы і архіўныя матэрыялы па праблемах пошуку і вяртання нацыянальных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь. – Мінск, 1992. – 256 с.

3. Вяртанне-2: Артыкулы, дакументы і архіўныя матэрыялы па праблемах пошукаў і вяртання нацыянальных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь. – Мінск, 1994. – 270 с.

4. Вяртанне-3: Зборнік артыкулаў і дакументаў. – Мінск, 1996. – 256 с.

5. Гернович, Т. Д. Введение в научный оборот белорусских культурных ценностей, оказавшихся за пределами Республики Беларусь / Т. Д. Гернович // Крыніцазнаўства і спецыяльныя гістарычныя дысцыпліны : навук. зб. Вып. 7 / рэдкал. : С. М. Ходзін (адк. рэд.) [і інш.]. — Мінск: БДУ, 2012. — С. 11-29.
6. Гужалоўскі АА. Станаўленне помнікаахоўнай дзейнасці ў БССР у перыяд «адлігі» (1953–1968). // Часопіс Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Гісторыя. 2021 №3. Стар.86–96. – [Электронны рэсурс] - Рэжым доступа: https://doi.org/10.33581/2520-6338-2021-3-86-96
7. Закон БССР об охране и использовании памятников истории и культуры, Минск, 1978. Закон Республики Беларусь от 13.11.1992 № 1940-XII «Об охране историко-культурного наследия» (в редакции Закона Республики Беларусь от 24 июля 2002 г. №134-З) // Ведамасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. – 1992. – № 30. – Ст. 504.
8. Закон Республики Беларусь «Об архитектурной, градостроительной и строительной деятельности в Республике Беларусь» // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 19.07.2004, №109, 2/1049.
9. Закон Рэспублікі Беларусь «Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь» ад 9 студзеня 2006 г. № 98-З // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь. – 17 января 2006 г. – № 2/1195.
10. Информационное письмо (положение о порядке разработки, согласования и утверждения градостроительных проектов, проектной документации, утвержденное Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.10.2008 № 1476): Письмо Министерства культуры Республики Беларусь 16.01.2021 № 04-09/272 – [Электронны рэсурс] - Рэжым доступа: https://etalonline.by/document/?regnum=u82103342
11. Информация о льготах и преференциях для инвесторов в сфере охраны историко-культурного наследия: Письмо Министерства культуры Республики Беларусь 18.01.2021 № 04-09/313 – [Электронны рэсурс] - Рэжым доступа: https://www.kultura.by/uploads/files/Informatsija-o-lgotax-i-preferentsijax.pdf
12. Мальдис, А. И. Нерешенные вопросы возвращения культурных ценностей, вывезенных с белорусской территории во время Первой мировой войны [Электронный ресурс] / А. И. Мальдис. – Режим доступа: http://www.zviazda.by/ru/node/103914. – Дата доступа: 21.10.2017.
13. Мартыненко, И. Э. Международная и национальные правовые системы охраны историко-культурного наследия государств – участников СНГ: учеб. пособие / И. Э. Мартыненко. – М. : ИКД «Зерцало-М», 2012. – 943 с.
14. Мартыненко И. Э. Государственная охрана объектов культурного наследия: особенности применения белорусского и российского законодательства в изменившихся условиях, обусловленных

распространением пандемии коронавируса // Наследие и современность. 2021. №4. – [Электронны рэсурс] - Рэжым доступа: https://cyberleninka.ru/article/n/gosudarstvennaya-ohrana-obektov-kulturnogo-naslediya-osobennosti-primeneniya-belorusskogo-i-rossiyskogo-zakonodatelstva-v

15. Международная хартия по охране исторических городов [Электронный ресурс] / Международный совет по сохранению памятников и достопримечательных мест. – Режим доступа: https://kgiop.gov.spb.ru/media/uploads/userfiles/2015/08/27/%D0%92%D0%B0%D1%88%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D1%82%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D1%85%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D1%8F.pdf. – Дата доступа: 01.11.2024

16. Михайлец, М.А. Сохранение нематериального культурного наследия и устойчивое развитие: достижение социального равенства и экономического прогресса / М.А. Михайлец // Пытанні мастацтвазнаўства, этналогіі і фальклярыстыкі. Вып. 27 / Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі; навук. рэд. А.І. Лакотка. – Мінск: Права і эканоміка, 2020. – С. 435-441.

17. Михайлец, М.А. Инвентаризация нематериального культурного наследия: требования кодекса о культуре и конвенции 2003 года / М.А. Михайлец // Пічэтаўскія чытанні – 2022: універсітэты і архівы як састаўныя элементы экалогіі культуры : матэрыялы міжнар. навук. канф., Мінск, 30 верас. 2022 г. / Беларус. дзярж. ун-т ; навук. рэд. М. Ф. Шумейка, А. А. Яноўскі ; рэдкал.: А. Г. Каханоўскі (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : БДУ, 2022. – С.375-382.

18. Михайлец, М.А. Категории “аутентичность” и “уникальность” как угрозы сохранению нематериального культурного наследия / М.А. Михайлец // Пічэтаўскія чытанні – 2021: 100 гадоў БДУ – першаму ўніверсітэту Беларусі : матэрыялы міжнар. навук.-тэарэтыч. канф., Мінск, 27–28 кастр. 2021 г. / Беларус. дзярж. ун-т ; рэдкал.: А. Д. Кароль (гал. рэд.) [і інш.] ; навук. рэд. М. Ф. Шумейка, А. А. Яноўскі. – Мінск : БДУ, 2021.

19. Михайлец, М.А. Номинация элементов в списки Конвенции об охране нематериального культурного наследия: проблема выбора списка / М.А. Михайлец // Традыцыі і сучасны стан культуры і мастацтваў : зб. навук. арт. Вып. 2 / гал. рэд. А.І. Лакотка; Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі. – Мінск : Права і эканоміка, 2021. – С. 698-702.

20. Михайлец, М.А. Сохранение нематериального культурного наследия и устойчивое развитие: вклад в экологическую устойчивость и достижение мира / М.А. Михайлец // Пічэтаўскія чытанні – 2019: універсітэцкая навука і гістарычная адукацыя ў Беларусі XX – пачатку XXI ст. Да 85-годдзя стварэння гістарычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта :

матэрыялы міжнар. навук.-практ. канф., Мінск, 23-24 кастр. 2019 г. / Беларус. дзярж. ун-т. ; рэдкал.: А.Г. Каханоўскі (старш.) [і інш.]. – Мінск : БДУ, 2019. – С. 314-320.
21. Морозов, Д. В. Охрана памятников архитектуры в Западной Беларуси (1921-1939 гг.) : автореферат диссертация на соискание ученой степени кандидата исторических наук : 24.00.03 / Д. В. Морозов ; Белорусский гос. ун-т . – Минск, 2019 . – 22 с.
22. О разъяснениях (о согласовании научно-проектной документации на выполнение ремонтно-реставрационных работ на материальных историко-культурных ценностях (далее - научно-проектная документация) категории «3» и выдаче заключения о соответствии принимаемой в эксплуатацию недвижимой материальной историко-культурной ценности категории «3» научно-проектной документации): Письмо Министерства культуры Республики Беларусь 03.01.2023 № 04-09/39
23. Об определении критериев ухудшения архитектурного облика здания (сооружения), застройки территории: решение Минского городского исполнительного комитета от 26.05.2022 № 1530 (ред. от 09.02.2023) // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 08.06.2022, 9/116124
24. Об утверждении регламентов административных процедур: Постановление Министерства культуры Республики Беларусь. 01.2022 № 3 . – [Электронны рэсурс] - Рэжым доступа: https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=W22238088
25. Охрана и популяризация культурного наследия: мировой и отечественный опыт : материалы международной научно-практической конференции, Витебск, 22-23 октября 2021 г. – Витебск : ВГУ имени П. М. Машерова, 2021. – 220 с.
26. Охрана и популяризация культурного наследия: мировой и отечественный опыт **:** материалы II Международной научно-практической конференции, посвящённой Году мира и созидания, Витебск, 26–27 октября 2023 г. / Витеб. гос. ун-т ; редкол.: А. Н. Дулов (отв. ред.) [и др.]. – Витебск : ВГУ имени П.М. Машерова, 2023. – 312 с.
27. Памятка для местных исполнительных и распорядительных органов при осуществлении мероприятий по приведению зданий, включенных в Государственный список историко-культурных ценностей Республики Беларусь, в надлежащее состояние. – [Электронны рэсурс] - Рэжым доступа: https://www.kultura.by/nasledie/zakonodatelstvo/
28. Правовая охрана памятников истории и культуры в зарубежных странах: Сб. науч. тр. / РАН. ИНИОН; Ин-т законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве РФ. – М., 2005. – 176 с.

29. Региональные комплексы мероприятий по реализации Госпрограммы «Культура Беларуси» на 2021 – 2025 гг. в областях и г. Минске утверждены решениями областного Совета депутатов от 24.05.2021 № 258, Витебского областного депутатов от 30.04.2021 № 227, Гомельского областного Совета депутатов 29.03.2021 № 253, Гродненского областного Совета депутатов от 30.03.2021 № 316, областного Совета депутатов от 29.04.2021 № 28-15, Минского областного Совета депутатов от 31.05.2021 № 277 и Минского городского Совета депутатов от 23.04.2021 № 299. – [Электронны рэсурс] - Рэжым доступа: – [Электронны рэсурс] - Рэжым доступа: https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=C22100053
30. Форма заключения о соответствии принимаемой в эксплуатацию недвижимой материальной историкокультурной ценности научно-проектной документации на выполнение ремонтно-реставрационных работ на материальных историко-культурных ценностях: постановление министерства культуры 04.01.2022 № 3 – [Электронны рэсурс] - Рэым доступа: https://pravo.by/document/?guid=3871&p0=W22238088
31. Форма научно-реставрационного отчета о выполненных ремонтно-реставрационных работах на материальных историко-культурных ценностях по итогам года: Постановление Министерства культуры Республики Беларусь 29.11.2022 № 109
32. Ходар, Г. М. Ахова нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь: сучасны стан і асноўныя задачы на 2021–2025 гг. / Г. М. Ходар // Культура: открытый формат : Международная заочная научная конференция (Минск, 24 июня 2021 г.) : сборник научных статей / Белорусский государственный университет культуры и искусств ; [ред. кол.: Е. Е. Корсакова, Ю. Н. Галковская, Е. В. Пагоцкая, Н. Е. Шелупенко, А. А. Филиппов]. - Минск, 2022. - С. 293-302.
33. Ходор, Г. Н. Механизмы государственного управления процессами охраны нематериального историко-культурного наследия: опыт Республики Беларусь / Г. Н. Ходор // Сохранение нематериального историко-культурного наследия стран СНГ в контексте глобальных вызовов : Международный научно-практический семинар (Минск, 15-17 ноября 2022 г.) : сборник научных статей / Белорусский государственный университет культуры и искусств [и др.]. - Минск, 2022. - С. 61-78.
34. Ходор, Г. Н. Подготовка предложений о расширении государственного списка историко-культурных ценностей Республики Беларусь: практические рекомендации / Г. Н. Ходор // Культура Беларуси: реалии современности : VIII Международная научно-практическая конференция, посвященная Году малой родины в Республике Беларусь (Минск, 10 октября 2019 г.) : сборник научных статей / Белорусский государственный университет культуры и искусств. - Минск, 2019. - С. 538-548.

35. Юрчак, Д. В. Воинские захоронения периода Великой Отечественной войны как объекты культурного наследия: реалии, проблемы и перспективы / Д. В. Юрчак // Победа - одна на всех : материалы II Междунар. науч.-практ. конф., Витебск, 23-24 апреля 2020 г.. – Витебск : ВГУ имени П. М. Машерова, 2020. – С. 147-153.
36. Юрчак, Д. В. Базовые понятия, характеризующие объекты культурного наследия, в законодательствах БССР и Республики Беларусь / Д. В. Юрчак // Ученые записки УО "ВГУ имени П. М. Машерова" : сб. науч. трудов. – Витебск : ВГУ имени П. М. Машерова, 2021. – Т. 34. – С. 50–55.

Інфармацыйныя рэсурсы

Банк сведений об историкокультурном наследии Республики Беларусь» – сайт heritage.gov.by

Гісторыка-культурная спадчына // Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Беларусь [Электроны рэсурс]: афіцыйны сайт Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. – Рэжым доступа: https://www.kultura.by/nasledie/ – Дата доступа: 20.11.2024

Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь [Інфармацыйны рэсурс]: сайт gosspisok.gov.by.

Сайт «Жывая спадчына Беларусі: інвентар нематэрыяльнай культурнай спадчыны» [[Электронны рэсурс]: - Рэжым доступу https://livingheritage.by/ Дата доступу: 21.11.2024.

Сайт «Інтэрнэт-партал «Вяртанне» [Інфармацыйны рэсурс]: viartanne.by.